

Editörden / Editorial

Açık Erişim

Open Access

Latest situation of open access has been summarized in the editorial in consideration of 3rd National Open Access Workshop also commends of 60th establishment anniversary of Ankara University Department of Information and Records Management, result of TLA general meeting and some commends regarding current employment ratio of librarians in Turkey.

Değerli okurlarımız,

İnternet ve bilgi teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte elektronik yayıncılık hız kazanmış ve bilimsel yayınların sayısında artış gözlenmiştir. Özellikle son yıllarda bazı bilimsel dergilerin yalnızca elektronik ortamda yayımlandığı görülmektedir. Bilginin üretildiği yegane kurumlar olan üniversitelerin kütüphaneleri/bilgi merkezleri her yıl bütçelerinin büyük bir kısmını elektronik yayınların aboneliğine ayırmaktadır. Üniversiteler kendi öğretim görevlilerinin hazırlamış olduğu akademik yayınlar için yayıncılara her yıl önemli miktarda ödeme yapmaktadırlar. Bu soruna çözüm olabilmesi amacıyla geliştirilen “açık erişim” mantığı son yıllarda gitgide önem kazanmaktadır. “Açık erişim” ile kamu kaynaklarıyla üretilen bilimsel yayınlara herkesin tam metin ve ücretsiz olarak erişmesi hedeflenmektedir.

Bilimsel yayınların açık erişim olarak yayınlanmasında genellikle iki yöntemden bahsedilebilir. Bunlardan ilki altın yol olarak adlandırılan ve yazarların yayınlarını açık erişim dergilerde yayınladıkları yöntem, diğeri ise yazarların yayınlarını açık erişim kurumsal arşivlere yükledikleri “yeşil yol” olarak bilinen yöntemdir. Kurumsal arşivler sistematik olması sebebiyle bilimsel yayınların açık erişim olarak sunulmasında daha fazla tercih edilmektedir. Kurumsal arşivlerin birçok faydası bulunmaktadır. Bunlar şu şekilde özetlenebilir:

- Kurumların ürettiği bilimsel yayınların etki faktörünün artması,
- Yayınlarla herkesin erişebilmesi,
- Entelektüel mirasın uzun süre saklanması ve korunması,
- Kurumun saygınlığının artması.

Açık erişim yukarıda bahsedilen faydaları nedeniyle ülkemizde de gitgide yaygınlaşmaktadır. 20-21 Ekim 2014 tarihleri arasında Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ev sahipliğinde gerçekleştirilen 3. Ulusal Açık Erişim Çalıştayı’nda da açık erişimin ülkemizde yaygınlaşmasına vurgu yapılmıştır. Çalıştay’da Türkiye’de 124 kurumun kurumsal arşivini

oluşturduğu ve bunlardan 69'unda veri girişinin başladığı belirtilmiştir. Bununla birlikte 2013 yılında yapılan 2. Ulusal Açık Erişim Çalıştayı'ndan sonra 2014 yılı Ocak ayında YÖK "Yükseköğretim Akademik Arşiv Projesi"ni (YAAP) başlatmıştır. Bu proje ile üniversitelerde üretilen bilimsel yayınların kurumsal arşivlerde depolanması, erişime açılması ve bu arşivlerin içeriğinin YÖK tarafından harmanlanarak merkezi olarak da erişilebilir kılınması hedeflenmektedir.¹

Ülkemizde açık erişim ile ilgili olumlu gelişmeler görülmekle birlikte çözüm bulunması gereken bazı sorunlar da bulunmaktadır. 3. Ulusal Açık Erişim Çalıştayı Sonuç Bildirgesi'nde belirtildiği üzere ABD, İspanya ve İtalya gibi bazı ülkelerde kamu kaynakları ile yapılan araştırma çıktılarına ve yayınlara açık erişim sağlamak üzere gerekli yasal düzenlemeler yapılmıştır. Ülkemizde ise bu tür bir düzenleme henüz gerçekleştirilememiştir. Yapılacak yasal düzenleme ile açık erişimin yaygınlaşması sağlanacak ve ilgili yayınlara geniş kitleler rahatça erişebilecektir. Diğer taraftan açık erişim ülkemizde üniversitelerin gündeminde olup, diğer kurumlar süreci oldukça geriden takip etmektedir. Birçok kamu kurum ve kuruluşu da bilimsel yayınlar ve raporlar üretmektedir. Bu yayınlar ve raporların çoğu farklı yerde oldukları için erişim zaman almaktadır. Oluşturulacak "Ulusal Açık Erişim Politikası" na kamu kurum ve kuruluşlarının dahil edilmesi açık erişim ağını genişletecek ve bu kurumların bilimsel performansını görünür kılacaktır. Kamu kurumları içerisinde TBMM Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanlığı açık erişim sistemini oluşturmuştur. Sistem başkanlığımız tarafından çok yakında erişime açacaktır.

Değerli okurlarımız,

İçinde bulunduğumuz yıl ülkemizde akademik düzeyde kütüphanecilik eğitiminin ilk kez verilmeye başlandığı Ankara Üniversitesi Kütüphanecilik (Bilgi ve Belge Yönetimi) Bölümü'nün 60. Kuruluş Yıldönümünü kutluyoruz. Cumhuriyetimizin ilk ve en özgün yükseköğretim kuruluşlarından olan ve adını büyük önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ün bizzat verdiği Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi bünyesinde kurslarla başlayan ve günümüze kadar geçen süreçte akla ilk gelen mesleki eğitim birimi olan Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün 60. Kuruluş Yıldönümünü kutlar, kuruluş çalışmalarında büyük emekler harcayan ve hayatta olmayan değerli hocalarımızın aziz anıları önünde saygıyla eğilir, hayatta olan hocalarımıza ve Bölüm'de eğitim vermeye devam eden hocalarımıza sağlık ve esenlik dolu günler dileriz.

Değerli okurlarımız,

01.11.2014 tarihinde Türk Kütüphaneciler Derneği olağan genel kurulu yapılmıştır. Genel kurul neticesinde Sayın Ali Fuat Kartal bir kez daha genel başkanlığa seçilmiştir. Türk Kütüphaneciliği dergisi Editörler Kurulu olarak Sayın Başkan ve ekibini kutlar, çalışmalarında başarılar dileriz.

¹ 3. Ulusal Açık Erişim Çalıştayı Sonuç Bildirgesi, 20-21 Ekim 2014, YÖK Başkanlığı, Ankara, http://www.acikerisim.org/dokumanlar/ae2014_sonuc_bildirgesi.pdf

Değerli okurlarımız,

Geride bıraktığımız Kasım ayı içerisinde kamuya atanacak memur sayısı açıklandı. Bilgi ve Belge Yönetimi mezunlarına yalnızca 9 kişilik kadro verilmesi meslek çevrelerinde şaşkınlık ve üzüntü ile karşılandı. Son yıllarda kamu kurumlarından mesleki alanımıza yönelik açılan kadro sayısında düşüşler görülmektedir. Bu düşüşün nedenlerini araştırmak ve oluşan mağduriyeti gidermek amacıyla başta Türk Kütüphaneciler Derneği olmak üzere Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği (ÜNAK) ve ilgili meslek örgütlenmelerinin birlikte çalışarak haksızlığı giderici girişimlerde bulunmalarının önemli ve gerekli olduğu düşüncesindeyiz. Bu konuda Sayın Genel Başkanımızın yapmış olduğu açıklamayı² önemseyeceğimizi vurgular, meslektaşlarımızın devam etmekte olan çeşitli girişimlerine her türlü desteği vermeye hazır olduğumuzu belirtmek isteriz.

Dergimizin Aralık sayısını birbirinden ilginç bir seçki ile dikkatlerinize sunarken 2014'ü bitirmeye hazırlandığımız şu günlerde siz değerli okurlarımızın yeni yılını kutlar, nice huzurlu ve mutlu yıllar dileriz.

Ziya Kutluoğlu

² Ayrıntılı bilgi için bkz. 18 Kasım 2014 tarihinde <http://www.bbyhaber.com/bby/2014/11/18/tkdden-kpss-kadrolari-aciklamasi/> adresinden erişildi.